

Strömstads kommun
Styrdokument

RIKTLINJER FÖR NAMNSÄTTNING

Dokumenttyp: Riktlinjer
Beslutande organ: Miljö- och byggnämnden
Förvaltningsdel: Miljö- och byggförvaltningen,
Antagen: Namnberedningen 2023-1019 § **MBN 106**
Ansvar: Adressansvarig

Inledning

Inriktning i arbetet med namngivning och övrigt med namnfrågor ska namnberedningen ta hänsyn till det kulturhistoriska värdet. Vid namngivning ska funktionella krav och god ortnamnsred enligt Kulturminneslagen tillämpas. Nationella rekommendationer samt namnvårdsprinciper från Lantmäteriet och Ortnamnsrådet skall normalt följas.

Lagstiftning, god ortnamnsred och standarder

Den lagstiftning som reglerar namnsättningen där kommunen är beslutande finns i kulturmiljölagen och lagen om lägenhetsregister.

SIS, Swedish Standards Institute, har fastställt en standard för belägenhetsadresser med ett komplement som ska fungera som handbok.

I övrigt är detta en för kommunerna oreglerad verksamhet där kommunen av praxis står för en stor del av namngivningen eftersom det är en förutsättning för ett fungerande samhälle.

Kulturmiljölagen (1988:950)

I Kulturmiljölagen finns en hänsynsparagraf i 1 kap 4 §, om god ortnamnsred. Det innebär att:

- **hävdudda ortnamn inte ändras utan starka skäl**
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdudda stavningsformer talar för annat
- påverkan på hävdudda namn beaktas vid nybildning av ortnamn
- namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.
- namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form. (Lag 2013:548).

Lagen om Lägenhetsregister

I lagen om lägenhetsregister finns bestämmelser om register över bostadslägenheter. Där beskrivs också kommunens skyldigheter enligt denna lag. (Lag 2006:378)

Ortnamn och namnvård

Lantmäteriet ger ut en skriftserie som behandlar ämnesområdet "Ortnamn och namnvård".

Svensk standard

SIS, Swedish Standards Institute, har fastställt en svensk standard för belägenhetsadresser, samt en kompletterande handbok.

Kommunal namngivning

Kommunens ansvar står av praxis för huvuddelen av den officiella namngivningen inom kommunen. Kommunen har sedan länge ansvar för namngivning av gator, vägar, torg parker, allmänna platser mm samt fastställande av belägenhetsadresser inkl adressnumrering och lägenhetsnumrering.

Namnberedningen

Namnberedningen ska bestå av en ledamot/ersättare från

majoriteten och en ledamot/ersättare från opposition från miljö- och byggnämnden samt en tjänsteperson från miljö- och byggförvaltningen.

De är med och bereder namnsättning av gator, vägar, kvarter, allmänna platser, broar eller när oenighet föreligger. Tjänstepersonen förbereder material till namnberedningen som träffas när behov föreligger.

Beslutande nämnd

Miljö- och byggnämnden beslutar i namn- och adressärenden.

Belägenhetsadresser och lägenhetsregistrering hanteras i första hand av adress ansvariga på förvaltningen enligt delegationsordningen.

Besluten gäller:

- namn på gator och vägar och vissa belägenhetsadresser, kvarter, allmänna platser, torg, gång- och cykelvägar, parker och liknande.
- namn på och gränser för kommundelar och kommundelsområden samt andra typer av områden som t.ex. bostads-, industri-, handels-, och centrumområden.

Utanför detaljplanelagt område, även där kommunen inte är väghållare, skall Miljö- och byggnämnden besluta om namn på vägar inklusive adressering.

Miljö- och byggnämnden är i nuläget rådgivande när det gäller namn på kommunala byggnader och anläggningar, såsom skolor, äldreboenden, idrottsplatser, och liknande inom hela kommunen. Det gäller sådana byggnader och anläggningar som bedöms ha oförändrad verksamhet under överskådlig tid. Nämnden är även rådgivande när det gäller arbetsnamn på nya detaljplaner.

Principer och riktlinjer vid namngivning

Vid namngivningen ska följande principer tillämpas:

I första hand bevara befintliga äldre namn och där så är möjligt anknyta till historiska intressen.

I andra hand kan man använda för platsen speciell geologisk eller biologisk miljö som inspiration för namn.

Befintliga namnkategorier används där sådana finns.

Vid framtagande av namnförslag ska man helst kontakta lokala hembygds- och/eller samhällsföreningar, museet, folk från platsen, gärna äldre personer, som kan ha kännedom om traktens ortnamn.

Namnet skall

- vara lätt att uttala och uppfatta
- vara lätt att skriva
- inte kunna förväxlas med andra namn och helst vara unikt i kommunen
- vara språkriktigt och följa svenska språkregler, men man kan kosta på sig ett litet dialektalt avsteg
- vara tidlöst

För parallellgator och kortare återvändsgator/kvartersvägar fastställs i regel inte egna namn, utan ges belägenhetsadresser efter intilliggande "större" väg.

Efterleden -gata används inom centralorten och -väg utanför densamma.

Kvartersnamn förekommer endast i centralorten. De namnsätts mest kategorivis, dvs att kvarter med exempelvis trädnamn, yrkesnamn osv ligger samlade i grupper. Bildas ett nytt kvarter i en stadsdel där kvarteren har yrkesnamn, bör även det nya kvarteret få ett sådant. Det förekommer även att kvarter får namn efter platsen de är belägna på, t.ex. Hattmakareplatsen och Sjöboskogen.

Namnsättning med personnamn – memorialnamn

Vid namnsättning med personnamn ska följande principer användas:

God ortnamnsred uppmanar till försiktighet och eftertanke när det gäller namngivning med s.k. memorialnamn.

Gator och vägar, allmänna platser mm namnsätts inte efter levande personer. Det är dessutom lämpligt att låta tiden hinna ge perspektiv på personen och dennes gärning i (minst 3-5 år efter att personen avlidit).

Personen bör vid tiden för namnsättningen helst vara så pass känd att allmänheten inte omgående behöver en kommentar till namnvalet. Det kan dock finnas fall då det är motiverat att på detta sätt hedra en person som inte är så känd, men som har betytt mycket för bygden eller haft stark anknytning till densamma.

Personen ifråga ska vara en så förtjänt medborgare att hon eller han är värd en plats uppkallad efter sig. Namnet ska ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten.

Om personnamn används skrivs det efter namnbärandens eget sätt att stava.

Genusperspektivet ska om möjligt beaktas.

Företagsnamn och motsvarande

Av olika skäl ska normalt inte företagsnamn eller inriktning användas vid namnsättning. Företag kan t.ex. byta namn, eller av andra skäl upphöra.

Ändring och upphävande av befintliga ortnamn

God ortnamnsred innebär enligt kulturmiljölagen att hävdvunna ortnamn inte ska ändras utan starka skäl.

Förändringar i vägnätet i samband med nya eller ändrade detaljplaner kan vara ett skäl till översyn av berörda ortnamn t.ex. väg- och kvartersnamn.

Ett annat skäl kan vara ett beaktande av säkerhets- eller trygghetsaspekter när uppenbara förväxlingsrisker föreligger för polis, räddningstjänst m fl på grund av t.ex. förväxlingsnamn på gator och vägar.

Skrivregler

Enligt kulturmiljölagen ska ortnamnens stavning följa vedertagna regler för språkriktighet. Det innebär i praktiken att namnen normalt stavas i enlighet med den senaste versionen av Svenska Akademiens ordlista.

Så kallad gammalstavning får inte förekomma vid namnsättning.

Om ett ortnamn redan godkänts för offentlig kartproduktion och finns med på de allmänna kartorna ska det användas i denna godkända form.

Bindestrecksnamn bör undvikas.

Ortnamn med accent ska undvikas.

I flerordiga namn skrivs som regel bara det första ordet med stor bokstav. Undantag är om efterled själva utgör egennamn. Då gäller stor bokstav även för detta.

Institutet för språk och folkminnen är ett stöd i språkliga frågor. Det ansvarar för språkvården i Sverige och är Sveriges officiella organ för språkvård och språkpolitik.

Skyltning av nya gatu- och vägnamn

Det är mycket viktigt att nya gator och vägar omgående skyltas med sitt namn. Där kommunen är vägansvarig sköts skyltningen av Tekniska förvaltningen, gatuavdelningen. I övriga fall skyltas genom t.ex. exploatörens, vägföreningens eller annan vägansvarigs försorg.

Det är också viktigt att skyltarna har samma utseende i hela kommunen:

Skylten ska ha svart text på vit botten. Textstorlek 80/60, dvs stora bokstäver 80 mm och små 60 mm.

Långa namn får förkortas, t.ex. Backestrandsv, eller avstavas för att undvika för långa skyltar. Vid avstavning ska bindestreck användas. Namnen får inte särskrivas.

Även på landsbygden ska fastighetsägarna uppmanas att skylta sina belägenhets-adresser.

Adressansvarig/Ann Alfredsson